MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäällikkö
Jussi Martikainen

Maista vain 45:ssä on täydet poliittiset oikeudet ja kansalaisvapaudet. Niissä asuu 12 prosenttia maailman ihmisistä. **HS:N VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA MIKAEL PENTIKÄINEN PRESIDENTINVAALEISTA**

Verokilpailu voi tulla ongelmaksi EU:ssa

EU on ennen kaikkea talous- ja markkinaunioni. Sen unelmiin kuuluu olla politiikan ja talouden mahti maailmalla. Yhteistä politiikkaa vaivaavat kuitenkin useat ristiriidat, ja talouden ongelmat ovat johtamassa jäsenmaita entistä suurempaan eriseuraisuuteen.

Brysselistä kantautuu jatkuvasti viestejä epäluottamuksen kasvusta. Yhteisiä ratkaisuja on vaikea tehdä, sillä taantuman uhatessa jokaisella jäsenmaalla suurin huoli on omasta selviytymisestä.

EU pyrkii siihen, että kaikki toimivat samoilla säännöillä. Poikkeamia voi olla, mutta niistäkin sovitaan yhdessä.

Tosiasia kuitenkin on, että etenkin suurilla jäsenmailla on tästä erivapauksia. Kun Ranskan on tarvinnut turvata telakkateollisuuttaan, kilpailusääntöjä on tulkittu joustavasti.

Sovittujen pelisääntöjen valvonta on ollut usein heikkoa. Kasvu- ja vakaussopimuksen osalta jäljet ovat surullista katsottavaa – säännöistä pitivät lopulta kiinni vain Suomi ja Viro.

EU-alueelle leviävä taantuma koettelee yli varojensa eläviä valtion talouksia sekä luottotappioita pelkääviä, heikkotaseisia rahoituslaitoksia. Molemmat ovat vaarassa murentua, ja molempien turvaksi pitäisi EU:ssa kyetä pitäviin yhteispäätöksiin.

Rahoituslaitosten osalta tiukempaan sääntelyyn ollaan siirtymässä Basel III -säännösten myötä. Lääke alkaa kuitenkin vaikuttaa vasta vuosikymmenen lopulla, mikä voi potilaan kannalta olla pahasti myöhäistä.

Valtioiden osalta keskeinen kysymys on verotus, josta ne edelleen itse päättävät. Valtiot tarvitsevat lisää rahaa, mutta kiristyvän veronkannon seurauksia myös pelätään.

Hallitusten on helpointa päättää niistä veroista, joiden kohteet eivät karkaa alemman veroluokan maihin. Tällaisia kohteita ovat tietysti palkat ja paikallisuuteen sidotut pk-yritykset.

Kansainvälisesti toimivia yrityksiä on vaikea verottaa ilman kansainvälisiä sopimuksia. Suuryritykset siirtävät toimintaansa paitsi valuuttakurssien myös verotuksen perusteella.

Sen sijaan, että EU-tasolla voitaisiin sopia esimerkiksi suurten pörssiyhtiöiden yhtenäisestä kohtelusta, ovat jäsenmaat ajautuneet keskinäiseen kilpaan yritysten sijoittumisesta. Verokilpailu on keskeisesti myös Suomen tuoreiden yritysveropäätösten taustalla.

Plussaa vai miinusta? EU-maat kilpailevat yrityksistä veroeduin.

Talouskasvun aikana verokilpailua siedetään paremmin, mutta taantumassa kilpailijoiden välit helposti kiristyvät. Kilpailu syö valtioiden kipeästi tarvitsemia tuloja ja siten myös poliitikkojen päätösvaltaa.

Talouden kiristyminen kohdistuu tavallisiin kansalaisiin ja pienyrityksiin, mutta samalla monikansalliset yhtiöt kantavat saamansa lisäarvon veroparatiiseihin. Seurauksena on helposti moraalikato niin valtioiden, yritysten kuin kansalaistenkin toiminnassa.

On kyseenalaista, kuluvatko yritysten kehityspanokset oikein, jos ne joudutaan käyttämään kansainväliseen verokikkailuun. Esimerkiksi Kesko pohtii parhaillaan verkkokauppansa toimitusvaraston siirtämistä Viroon.

Verokilpailu voi taantumassa nousta EU-maiden ongelmaksi. Sen sijasta kaivattaisiin yhteisiä pelisääntöjä ja niiden noudattamista – mikäli poliitikot ovat vallastaan kiinnostuneita.

Yritystä on jo havaittavissa. Ranskan presidentti Nicolas Sarkozy haluaa koko EU:lle arvopaperikauppoja koskevan rahoitusmarkkinaveron. Se saattaisi vastuuseen myös talouskriisin syntyyn vaikuttaneet rahalaitokset.

Kannatusta on tullut muun muassa Saksasta ja Italiasta. EU-maiden yksimielisyyttä vaativa päätös jäänee kuitenkin osaksi Zarkozyn presidentinvaalikampanjaa.

Kansainvälisiä yrityksiä on vaikea verottaa ilman kansainvälisiä sopimuksia.

Maitorasvan paluu

Kauppojen asiakkaat törmäsivät joulun alla ongelmaan, jota Suomessa ei ole vuosikymmeniin ollut. Kauppojen voihyllyt ammottivat tyhjillään.

Yllättävän pulan taustalla oli voin kulutuksen nopea lisääntyminen. Viime vuoden aikana voin kulutus kasvoi lähes 20 prosenttia ja vuoteen 2009 verrattuna kaksinkertaiseksi.

Voipulan taustalla oli kysynnän kasvun lisäksi maidontuotannon vähentyminen. Voita valmistetaan kuitenkin Suomessa paljon enemmän kuin kulutetaan ja sitä viedään paljon muun muassa Venäjälle.

Maitorasvan ”kunnianpalautus” on jatkunut jo muutaman vuoden. Aikaisemmin ravitsemusasiantuntijat pitivät maitorasvaa vahingollisena erityisesti sydämelle. Uudempien tutkimusten mukaan näin ei olekaan.

Maidon tuottajien ja meijereiden kannalta käsitysten muuttuminen on mielenkiintoinen asia.

Meijeriteollisuuden alkuvuosina maidon ylivoimaisesti tärkein osa oli rasva ja se oli tärkeä vientituote. Osin ravintosuositusten seurauksena rasvasta tuli ongelma ja voista kasvoi vuoria. Niin sanotut kevyttuotteet valtasivat markkinat.

Vielä 1960-luvulla lehmiä jalostettiin tuottamaan mahdollisimman paljon rasvaa. Myöhemmin myös karjan jalostuksessa muista maidon ominaisuuksista tuli paljon tärkeimpiä.

Nyt tilanne on muuttumassa ja rehutehtaat kehittävät rehuja, jotka lisäävät maidon rasvapitoisuutta. Raisioagro on hakenut patenttia rehukeksinnölle, jonka avulla sekä maitoa että rasvaa saadaan lisää.

Kehityspäällikkö Merja Holma muistuttaa, että rehututkimuksen painopiste oli 20 vuotta maidon rasvapitoisuuden alentamisessa. Nyt prosessi piti vain kääntää toisin päin. (MT 3.2.)

Kuluttajat ovat omat kulutustottumuksensa jo kääntäneet.

VIERASYLIÖ

Olosuhteet muuttuvat – ”ötökkälaki” remonttiin

Kertomus maapallosta on ilmastonmuutosten historiaa. Siinä on voinut olla myös säännönmukaisuutta; jääkaudet ja lämpimät interglasiaalikaudet ovat vuorotelleet. Jälkimmäisten sisälle on mahtunut ”pikkujääkausia” ja niitä lämpimämpiä interstadiaalikausia.

Ilmasto ja vuoristot määrittävät kasvillisuusvyöhykkeiden kulloisenkin sijainnin. Ilmastovaihtelut ovat ”pakottaneet” kasvillisuusvyöhykkeet uusiin asemiin. Nuorimman jääkauden ajaksi Luoteis-Euroopan elävä luonto joutui vetäytymään evakkoon etelään, kaakkoon ja itään.

Mannerjään sulamisen jälkeen 11 500 vuotta sitten kasvit ja eläimet alkoivat vähitellen palata asuttamaan entisiä alueitaan. Luonnonmukaisessa järjestyksessä tulivat kasvit, kasvinsyöjät, pedot, ja lopulta nykyihminen, uusi laji, joka oli ilmestynyt Eurooppaan jääkauden aikana.

Erätalousaikana myös energiahuolto oli luontaistaloutta. Kulttuurinsa näyttävimmät aikaansaannokset viimeisen parinsadan vuoden aikana ihminen on kuitenkin saanut aikaan fossiilisia energianlähteitä polttelemalla, mikä tuottaa hiilidioksidia ilmakehään.

Tätä energiahistoriaa tukee havainto, että hiilidioksidin määräilmassa säilyi yli 10 000 jääkauden jälkeistä vuotta tasolla 280 tilavuusmiljoonasosaa. Teollisena aikakautena se on ollut – talouden suhdanne- ja kasvutrendejä seuraillen – kohoamassa. Vuoden 2010 lukema 389 tilavuusmiljoonasosaa on tähänastinen ennätys.

Äärisäitä ja kasvihuoneilmiö

Kasvihuoneilmiö pyrkii kohottamaan ilman lämpötilaa. Niin sanottuja kasvihuonekaasuja on muitakin kuin hiilidioksidi.

Kysymys ei ole vain maapallon lähi-ilmakehän keskilämpötiloista, vaan myös sääilmiöistä.

Suurten energiamäärien vapauttamisella lyhyen ajan kuluessa ilmakehään saadaan hiukkaset aiempaa nopeampaan liiketilaan, jonka arvellaan johtavan äärisäiden yleistymiseen tai ainakin tukevan sitä.

Vaikuttavuuksien arvioinnissa on siis tehtävä ero kasvihuonekaasujen ilmastoa lämmittävien vaikutusten ja äärisäiden mahdollisen yleistymisen välillä. Hyvin merkityksellistä on ilmaston ja odotettavissa olevien säiden (”ilmojen”) kapitalisointi. Talvinen lumipeite on ollut monipuolisesti hyödynnetty investointikohde.

Metsä on tässä katsannossa mielenkiintoinen ekosysteemi ja luonnonvara. Suomen luonnon perinnöllisen monimuotoisuuden aarrekammiosta on tehty hyödyn maksimoinnin monokulttuuri: laajojen kuvioiden kertakylvöstä tai -istutuksesta yhdellä kertaa suoritettavaan sadonkorjuuseen 60–100 vuoden päästä.

Kertomus maapallosta on ilmastonmuutosten historiaa.

Puut joutuvat kokemaan kovia

Ilmastopolitiikassa yleinen tavoite on, että ”ilmasto lämpenee enintään kaksi astetta vuosisadan loppuun mennessä”. Lapissa tämä tarkoittaa yhtä vajaata sukupolviaikaa, Etelä-Suomessa puoltatoista nopeutetuinta kiertoaikaa kylvöstä päätehakkuuseen.

Metsälön elinikäiseen ”hoitoon” on perinteisesti sisältynyt taimikonhoito ja/tai nuorenmetsänhoito. Näillä ”eväillä” on menty kohti päätehakkuuta ja viime aikoina kuusikoissa myös kohti kantosadonkorjuuta.

Odotusarvoon, että ”ilmasto lämpenee enintään kaksi astetta” sisältyy, että ihmisen toimenpiteiden tuloksena hiilidioksidin ja hiukkasten määrät ilmassa edelleen kohoavat. Puut joutuvat näin kestämään lisää muun muassa lämpö-, hyönteis- ja sienistressiä.

Nämä näkökohdat olivat esillä eduskunnassa sen käsitellessä vuoden 1990 valtiopäivillä hallituksen esitystä laiksi metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta, kansankielellä ”ötökkälakia”.

Eduskunnan asiantuntijakuulemisessa kävi havainnollisesti esille, että sekä tuho-hyönteis- että sienipuolella kannattaa seurata tarkoin Ruotsissa tehtyjä tutkimuksia. Vuonna 2011 julkaistut havainnot lisäävät entisestään huolestuneisuutta.

Kirjanpainaja-kaarnakuoriaisesta on kehittynyt yhä enemmän primäärisen tuhohyönteisen tavoin toimiva laji. Jo 1970-luvulla parveilevat kirjanpainajat iskeytyivät joukoittain aukkojen laidoilla kasvaviin kuusiin saamalla aikaan niiden kuolemia ja puuaineksen pilaantumista.

Kirjanpainajan biologia mahdollistaa kaksi sukupolvea kesän aikana. Tämä mahdollisuus on nyttemmin realisoitunut kesien lämpöolojen suosiollisen muuttumisen myötä.

Ohjeita pitää ajanmukaistaa

Keväiden varhaistuminen aikaistaa kaarnakuoriaisten lämpötilasidonnaista parveiluajankohtaa. Lisääntymiseen soveltuvan puutavaran tarjolla oloon liittyviä rajoitusaikoja tulee vastaavasti nykyisestään varhentaa.

Tämä koskee myös männyn paksun kaarnan alla lisääntyvää ja puuntyvessä aikuisena talvehtivaa pystynävertäjäkaarnakuoriaista. Lajin uusi sukupolvi käy syönnöksellä männyn latvakasvaimissa aiheuttaen taloudellisesti merkityksellisen yhteyttämistappion kyseiselle puuyksilölle.

Ruotsissa on havaittu tervasrososta kehittyneen aiempaa primäärisempi männyn puuaineksen laadun heikentäjä. Tämä vaikuttanee vikaantumassa olevan puuyksilön yleiseen vastustuskykyyn.

Muun muassa edellä mainituista syistä ötökkälaki tulee pikaisesti ajantasaistaa muuttuneita luonnonoloja vastaavaksi. Metsänkäsittely-ohjeistoa kannattaa samalla tarkistaa kuvattujen uusien uhkien valossa. Kannattaa ottaa huomioon sekin, että metsien myrskytuhot ovat yleistyneet.

Kesän 2010 taloudelliset menetykset olivat yli sata miljoonaa euroa. Tässä eivät liene olleet mukana tuhohyönteisten välityksellä muodostuneet vahingot.

Tässä kerrottu koskee talousmetsiä, luonnonsuojelu on oma lukunsa.

ERKKI PULLIAINEN

Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

PÄIVÄN KUVA

LAURI HUSUN RIISTAKAMERA

Mörri kiittää

Mäkrämäen Mörriksi ristitty näätä katsahti riistakameraan – kiittääkseenkö ruuasta? Eläin viihtyi Ruokolahden Ahvosenkylällä hirven jäännöksillä puolen vuorokauden ajan.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUHA AALTOILA

Päättäjät särkevät leipäkoneita maakunnista

Surumielin olen seurannut maan hallitusten 2000-luvun metsällistä tolskausta. Kemera-petu-sekoilu lyö jalat alta energiapuun korjuuseen pääomia sijoittaneilta yrittäjiltä.

Sahoillakin menee huonosti. Nykyhallitus jatkaa edeltäjänsä linjalla.

Vanhasen ja Kiviniemen porukka kehitteli energiatukia ja pelkäsi sellu- ja paperitehtaita sulkevaa äänekästä suurmetsäteollisuutta niin, että sahat jäivät vaille kunnon tukea yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon. Tuen ehdot jäivät sellaisiksi, ettei sahan kannata rakentaa laitosta.

Nurinkurista on teollisuuspolitiikka! Oman maan sahat järjestettiin takamatkalle Saksan ja Itävallan sahoihin nähden ikään kuin ei jo pelkkä maantiede , eli pitkät rahdit, olisi kyllin iso kilpailun rasite pohjoisen sahoille.

Ja Katainen pistää paremmaksi. Kuljetustukia leikataan, dieselveroa korotetaan, yrittäjille sälytetään lisää kuluja pystymetsästä sahalle ja sahalta satamaan saakka. En kadehdi metsäkoneenkä puutavara-autoyrittäjiäkään.

Mitä tekee valtiovalta? Kuuntelee kuidun käyttöä vähentäneiden isojen poikien kiukuttelua ja särkee leipäkoneita.

juha.aaltoila@maaseuduntulevaisuus.fi

Ruotsin sahat saavat nyt runsaat kuljetustuet verrattuna itäisiin kilpailijoihinsa. Suomen hallituksen otteet lohduttanevat länsinaapurin vaihteeksi vahvan kruunun kanssa tuskailevia sahoja.

Mitäpä jos olisikin nostettu lämmitysöljyn veroa ja tuettu lämmitysjärjestelmien muuttamista pois fossiilisista polttoaineista? Ruotsalaiset osasivat tämän.

Pohjanlahden laivojen polttoaineissa saa olla rikkiä pian vain 0,1 prosenttia, kun isoilla valtamerillä saa seilata 3,5-prosenttisella eli 35-kertaisesti rikkiä sisältävällä polttoaineella vielä pitkään.

Metsät ja sahat ovat Sampo Suomelle. Kantorahatuloista 70 prosenttia tulee tukista. Tukin kupeessa kulkee sahan kautta sellutehtaalle paras, luja ja pitkä kuitukin.

Kantoja ja risuja ei tule uuniin, jos tukkisavotat tukehdutetaan sahojen toimintaedellytyksiä määrätietoisesti heikentäen.

Saha on leipäkone, joka käynnistää moninaiset eurovirrat maakunnissa, tulot ja verot. Kollega Jyrki Iivonen teki Hesariin (HS 17.12.) oivan jutun maamme viennistä. Ei ollut metsä iltaruskon ala.

Sahatavara on maan kuudenneksi suurin vientituote.

Sahaus on siitäkin rattoisaa askarta, ettei siinä juuri tuontituotteita tarvita. Tilanne on täysin eri esimerkiksi kemian-, metalli- ja tekstiiliteollisuudessa.

Sahaus on kasvanut Saksassa ja Ruotsissa hyvin 2000-luvulla. Saksa tuottaa yli 20 miljoonaa kuutiometriä lankkua vuodessa, ruotsalaiset yli 15 miljoonaa.

Suomi tippui vuonna 2008 alle 10 miljoonaa kuutiota tuottavien maitten sarjaan ja siellä poliitikot näköjään haluavat meidän pysyvänkin.

Eniten suren Pohjois-Suomea. Yksityiset metsänomistajat ja valtio ovat hoitaneet puustot kovaan arvokasvuun – nyt olisi mitä ottaa.

Ja sitten päättäjät katsovat hyväksi alkaa vuoron perään potkia leipäkonetta kylkiin.

Parhaat sisupussisahurit ovat rakentaneet vehkeensä hyvinkin pientä puuta sahaamaan. Leimikosta ei jää juuri kuitua pinoon, vähän latvapuuta energiaksi.

Mitä tekee valtiovalta? Kuuntelee kuidun käyttöä vähentäneiden isojen poikien kiukuttelua ja särkee leipäkoneet.

LEHTIKATSAUS

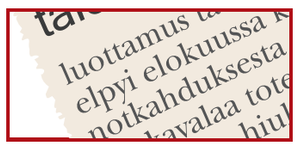

Lisää petejä Vuokattiin

Kainuun Sanomat on huolissaan Vuokatin vetovoiman hiipumisesta.

”Vuokatti ei ole vielä riittävän suuri 7 500 sängyllään. Petejä tarvitaan selvästi enemmän, jotta automaattisen markkinoinnin kynnys ylittyisi.”

”Vuodepaikkojen lisäksi Vuokattiin tarvitaan uusia palveluinvestointeja. Myös yhteiskunnan on osallistuttava infran kohentamiseen.”

”Matkailu on jo nyt eniten työllistävä ala Kainuussa. Myös jatkossa matkailun varaan Kainuussa sekä yleensäkin Pohjois- ja Itä-Suomessa voi laskea paljon.”

”Kova työ on kuitenkin edessä, kun matkailun työpaikkoja aiotaan huomattavasti lisätä.”

Luomutavoite karkaa käsistä

Kaleva muistuttaa maabrändityöryhmän tavoitteesta, jonka mukaan luomuruuan osuus on 50 prosenttia viimeistään vuonna 2030. Nykyvauhdilla tavoite jää saavuttamatta.

”Luomua väheksyvät asenteet ovat edelleen lujassa eivätkä tuotantoketjutkaan toimi luomua vahvistavasti.”

”Suomessa on vallalla ajatus, jonka mukaan suomalainen ruoka olisi ”melkein luomua”. ”

”Luomun laajentumista hidastavat monet viljelytekniikkaan, kasvinsuojeluun ja markkinointiin liittyvät ongelmat sekä teollisuuden ja viljelijöiden asenteet.”

Sanomalehti jäsentää tietoa...

Salon Seudun Sanomat kirjoittaa tänään alkavasta sanomalehtiviikosta.

”Suomalaisnuorten painetun sanomalehden lukeminen on vähentynyt, mutta meillä lehteä luetaan edelleen säännöllisemmin kuin OECD-maissa keskimäärin.”

”Nykyaikaiseen maailmaan kasvamassa oleva nuori tarvitsee kahmalokaupalla tietoa. Tässä sanomalehti on hyvä apu. Lehti kertoo paitsi uutiset, myös taustat. Juuri tällainen kokonaisuuksien ymmärtäminen on sitä pääomaa, josta on myöhemmin hyötyä työelämässä.”

... ja kokoaa ihmiset yhteen

Ilkka tartuu samaan aiheeseen.

”Uutisvälineen lisäksi sanomalehti on tärkeä julkisen keskustelun kanava ja yhteisöllisyyden luoja sekä ylläpitäjä.”

”Sosiaalinen media ja nettimaailma laajemmin katsottuna eivät ole sanomalehden kilpailijoita, vaan nämä pikemminkin täydentävät toisiaan.”

”Sanomalehden tehtävä on tuottaa luotettavaa tietoa sekä toimia jäsennellyn ja monipuolisen mielipiteen ilmaisun kanavana. Lehti kokoaa yhteen eri-ikäisiä ja eritaustaisia ihmisiä.”